

Teofila Samolińska z d. Ćwiklińska, urodziła się 22 kwietnia 1848 r. w Wolsztynie w Wielkopolsce. Była kobietą wielu talentów: poetka, literatka, artystka dramatyczna. Określana przez Artura L. Waldę, działacza polonijnego i historyka polskiej emigracji w Ameryce, mianem „najwybitniejszej Polki w Ameryce XIX w.”.

Wychowywana w zaborze pruskim, niejednokrotnie była świadkiem represji zaborcy wobec Polaków, w tym bezpośrednio jej ojca, który za swoje pochodzenie i patriotyczną postawę mierzył się z rewizjami i wysokimi grzywnami. Po klęsce powstania styczniowego poznała swojego przyszłego męża – Jana Samolińskiego, uczestnika niepodległościowego zrywu. Wraz z nim, w 1866 r. – tuż po zdaniu z wyróżnieniem matury – wyemigrowała do Ameryki.

Pierwsze lata spędzili w Cincinnati w stanie Ohio, gdzie Teofila zorganizowała kółko dramatyczne. W 1870 r. zadebiutowała w drugim, po upadku „Echa z Polski”, polskim piśmie w Stanach Zjednoczonych „Orzeł Polski”. W 1872 r. wraz z mężem przeniosła się do Chicago. Tam propagowała wydawanego od 1873 r. przez Jana Barzyńskiego „Pielgrzyma” i wspierała tworzoną przez niego męską Organizację Polską w Ameryce, do której zapisała swojego męża. Samolińska została okrzyknięta współtwórczynią tej organizacji, gdyż na terenie Chicago udało się jej pozyskać dla niej najwięcej członków. Na zjeździe w Detroit w lipcu 1874 r. organizacja, licząca już 360 członków, została przemianowana na Zjednoczenie Polskie Rzymsko-Katolickie w Ameryce.

W Chicago Samolińska realizowała się również jako aktorka scen polonijnych. Obdarzona silnym sopranem zyskała przydomek „Polonijnego Słowika”. Była tłumaczką z języka angielskiego, autorką wierszy, a także komedii: *Emancypacja kobiet* (Chicago 1875), *Trzy flory* (Chicago 1876) – nagrodzonej w konkursie dramatycznym w Warszawie.

Od 1876 r. pisała do wychodzących w tym czasie pism: „Przyjaciół Ludu”, „Gazeta Polska”, „Swoboda”, „Gazeta Katolicka”, „Kurier Nowojorski” i „Ogniwo”. Na łamach prasy ubolewała nad tym, że spory o kierunki działania dzieliły polską emigrację. W 1879 r., rozgoryczona sytuacją Polonii w Ameryce, w liście do pisarza i lwowskiego sokoła Agatona Gillera pisała: „Nie możemy zawsze ciągnąć jeden do Sasa, drugi do Lasa. Wszystkich nas przepełniają jednakowe cele i jak najlepsze chęci, ale doświadczenia organizacyjnego nie

mamy, ciała rządzącego i najwyższego zorganizować nie możemy, a główna władza w czyichś rękach spocząć musi. Długo wyczekujemy na myśl przewodnią, na zew decydujący od przywódców emigracji politycznej. Lata mijają, niedoświadczenie w rozbiciu nas trzyma!”.

Emocjonalny list do Gillera nie pozostał bez odpowiedzi. Z jego inicjatywy powstał w 1880 r. Związek Narodowy Polski. Poza Agatonem Gillerem, Samolińska korespondowała m.in. z Józefem I. Kraszewskim, Henrykiem Sienkiewiczem, Marią Konopnicką i Władysławem hr. Platerem.

W 1887 r. dzięki inicjatywie Teofili Samolińskiej powstały towarzystwa: Gwiazda Zwycięstwa i Centralne Towarzystwo Polek w Ameryce, które podnosiły kwestię braku ubezpieczenia na życie dla kobiet. W tym samym roku zapisała wszystkie członkinie, a siebie jako pierwszą, do pierwszego gniazda sokolego założonego przez Feliksa L. Pietrowicza pod nazwą „Sokół Polsko-Amerykański” – jedynej organizacji męskiej, która w tym czasie przyjmowała w swoje szeregi kobiety. Był to niewątpliwie wpływ i zarazem sukces Samolińskiej jako sufrażystki. W 1888 r. została prezesem gniazda sokolic. Przez cały czas wspierała ruch sokoli Pietrowicza swym patriotyzmem, którym nasycona była zarówno jej poezja, jak i proza. W swym zaangażowaniu dotrwała do chwili powołania do życia sokolich drużyn bojowych w 1912 r.

Teofila Samolińska zmarła po długiej chorobie 1 grudnia 1913 r. w Chicago, w wieku 65 lat.

Agnieszka Sodel